

ЗА „МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС“

Напоследък медиите много често коментират колко е важно подпомагането на „малкия и среден бизнес“ или „малките и средни предприятия“. Тези изрази, в които е допусната грешка в членуването на прилагателните имена, са дотолкова разпространени, че почти не може да се чуе или прочете вярната форма – **малкия и средния бизнес, малките и средните предприятия.**

Каква е грешката? В словосъчетания от прилагателно и съществително име в неутрален словоред на български език прилагателното е предпоставено спрямо съществителното и за да се изрази определеност, се членува прилагателното. Ако в словосъчетанието има няколко прилагателни, изпълняващи функцията на еднородни определения, те се отнасят към съществителното по два начина – като към едно понятие или като към отделни понятия. Примерът красивот о и умно момиче илюстрира първия случай – има едно понятие, което се характеризира от два признака, или иначе казано, има едно момиче, което е едновременно красиво и умно. В този случай се членува само първото прилагателно. Словосъчетанието красивот о и умнот о момиче означава, че имаме два обекта, за всеки от които е характерен отделен признак – имаме едно красиво и едно умно момиче. За да се избегне повторението – красивот о момиче и умнот о момиче, се членува всяко от прилагателните.

Да се върнем към „бизнеса“. Традиционно той се разделя на едър, среден и дребен (малък). От израза малкия и среден бизнес обаче се разбира, че става дума за един тип бизнес, който е едновременно малък и среден.

Наскоро във форума VG-Матма попаднах на тема със заглавие „Български език“, където потребителите си разясняваха правила от българската граматика. Една потребителка беше написала, че не ѝ е ясно правилото за „пълния и кратък член“. Тук е очевидно противоречието – определителният член е или пълен, или кратък, не може да бъде и двете едновременно.

Не винаги грешното членуване на прилагателните е толкова смущаващо както в този израз, където са употребени два противоположни признака. Ето един пример, в който признаците не са противоположни: Да го управляват обаче хора, които на негов гръб ще си плетат партийните и етнически игри – ще му дойде много.

За да членуваме правилно такива словосъчетания, трябва винаги да анализираме смисъла им – дали става въпрос само за един обект (или група обекти в множествено число), към който се отнасят признаците, или за отделни обекти, всеки от които има свой признак. Да вземем следното изречение: На срещата на върха на държавните и правителствени ръководители в Милано през 1985 бе решено 9 май да се чества като „Ден на Европа“. Тъй като държавните ръководители са президентите, а правителствените – министър-председателите, става ясно, че имаме две отделни групи ръководители, следователно правилно е да се членуват двете прилагателни – **държавните и правителствените ръководители.**

Горните изречения са взети от Българския национален корпус, съставен от Секцията по компютърна лингвистика и Секцията за българска лексикология и лексикография към Института за български език, БАН. Корпусът съдържа над 400 000 думи и отразява състоянието на българския език от средата на XX в. до наши дни. Пуснах за търсене изрази, съдържащи членувано прилагателно + съюза и + нечленувано прилагателно + нечленувано съществително. Излязоха над 10 000 резултата. Още в първите страници, които прегледах, открих десетина изречения, съдържащи грешката, която коментираме тук. Тъй като има възможност за търсене в

няколко категории текстове, зададох да се търси същият израз само в категориите „Вестници“ и „Списания“. Получих около 5 000 резултата, а броят на сгрешените изрази беше нараснал значително. Не съм правила статистика, но е очевидно, че тази грешка масово се допуска в медиите.